

АНАЛИЗ НА ПРАКТИКАТА ЗА КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

ноември 2009г.

През месец октомври 2008 г. беше приет Закон за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси, който влезе в сила от 1 януари 2009г. Законът е много нов нормативен акт без реално приложение и практика до момента.

В края на месец март същата година законът беше променен спешно по предложение на депутатите Татяна Дончева и Венелин Узунов от групата на БСП. Резултатът е свиване на приложното поле на обхват на задължените субекти да подават декларации и премахване на възможността подателите на сигнали да бъдат страна в едно административно производство.

В тази връзка за ускоряване практическото приложени на закона е препоръката на Европейската комисия *„да се осигури ефективно прилагане на приетото наскоро законодателство за конфликт на интереси посредством изготвянето на насоки за прилагане и централна система за докладване”*¹

Според Програма достъп до информация *„През април 2009 г. бяха обнародвани изменения и допълнения в закона, които не бяха подготвени на основата на анализ на практиката по прилагането му. Повечето от тях не подобряват режима. Отстъпление в сферата на прозрачността е допуснато с изменението на чл. 3, т. 25. Свиването на задължението за избягване на конфликт на интереси в администрацията само до служители, които изпълняват действия по управление, разпореждане, регулиране или контрол, поставя извън приложното поле на закона голям брой държавни служители, заемащи експертни длъжности. Естествено, съответно обеднява и обемът на прозрачност на данни относно тези служители. Схващането, че задължението за избягване на конфликт на интереси е само за част от работещите в сферата на държавната служба е неразбираемо, несъответно на достиженията на демократичните страни и вредно за обществения интерес от прозрачна и почтена администрация.”*²

Съгласно чл.4 ал.1 от Закона *„Лицата, заемащи публични длъжности, изпълняват задълженията си честно, почтено, отговорно и безпристрастно.”* Те *„...носят отговорност пред гражданите и пред органите, които са ги избрали или назначили.”* (ал.2)

---

¹ ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка, стр.8, 22.07.2009г., Брюксел

² Доклад „Състоянието на достъпа до информация в България 2008”, стр.20, София 2009г.

Носител на Златен ключ 2007 за достъп до обществена информация

Сериозен проблем на публичната власт в България са икономическите или политически отношения, които пораждаат основателни съмнения в тяхната безпристрастност и обективност. Обществото е особено чувствително към поведението и дейността на публичните избраници. Ние, като граждани, сме особено чувствителни и трябва да бъдем взискателни към публичните задължения на обществените служители.

Брачното съжителство, бизнесотношенията, политическата ангажираност, когато са налице между публични личности в една общност, създават конфликт на интереси. Те трудно могат да бъдат избегнати, ако към тях се отправят подозрения за пристрастност, необективност и неморалност.

Много е важно авторите на сигналите да бъдат задължително страна в съдебните дела за конфликт на интереси, защото само тогава ще бъде защитен истински обществен интерес.

Съдебните дела в Административен съд – Разград бяха заведени след внесени доклади за конфликт на интереси от Комисията към Общински съвет – Разград. В началото на месец февруари 2009г. Центъра на НПО в Разград разпространи сигнали за конфликт на интереси за Кмета на Разград и 8 общински съветници. Ние започнахме да наблюдаваме съдебната система през 2004г., като до момента сме осъществили шест проекта и сме издали четири доклада за подкрепа на съдебната реформа.

Административният съд в Разград не си направи отвод и прие за разглеждане друго съдебно дело за конфликт на интереси срещу отказ на Окръжния прокурор Огнян Дамянов.

Как можем ние, гражданите, да очакваме независимо правосъдие, ако делата се разглеждат от семействата на магистратите на принципа „ти на мене – аз на тебе“? Ние наричаме това явление „семеино правосъдие“.

Съдия Таня Дамянова е заместник-председател на съда и съпруга на окръжния прокурор³. Като заместник-административен ръководител съдия Таня Дамянова може да влияе на разпределението на делата и на съдебните решения.

ОСАКАТЕН ЗПРКИ И ЛИПСА НА ПРОЦЕДУРИ ПО ПРИЛАГАНЕ:

1. Подалият сигнал за конфликт на интереси няма право да участва в съдебното производство и не е заинтересована страна;
2. Гражданите и техните организации не познават закона и не знаят как да го използват;
3. Не е реалистично самият орган по назначаването или избор да извършва проверки за конфликт на интереси на свои служители. Това е особено невъзможно или спорно да се случи в колективните органи, създадени със закони, като общинските съвети, държавни комисии, държавни агенции и други.

---

³ Това обстоятелство е декларирано от двамата съпрузи в редактираните декларации по ЗПРКИ, публикувани на страницата на Висшия съдебен съвет.

Носител на Златен ключ 2007 за достъп до обществена информация

4. До момента съдебната практика е скромна и несправедлива. Законът е нов и влезе в сила в началото на 2009г.само и единствено под сериозния натиск на Европейския съюз, въпреки съпротивата на управляващите.
5. До момента са разгледани не повече от 10 съдебни дела, 6 - в Административен съд – Разград и 3 – във Върховния административен съд срещу решения на съда в Разград.
6. Прокуратурата не е подготвена да участва в такива нови и обществено значими дела. Прокурорите се явяват по-скоро формално и пледират неоснователност на подадените доклади за конфликт на интереси или жалби на граждани. Остава усещането, че държавното обвинение защитава нарушителите на всяка цена и не защитава държавния интерес;
7. Липсва публичност и възможност за достъп до декларациите за конфликт на интереси. Не съществува задължителна норма за санкция (наказание), ако не се публикуват декларациите за конфликт на интереси в интернет-страниците на институциите.
8. **Практиката в момента сочи, че това законово задължение не е изпълнено въобще от независими институции като БНБ и НОИ, а много държавни институции публикуват странични таблици или регистри, вместо самите декларации.**
9. Публикуваните декларации на магистрати на интернет-страницата⁴ на Висшия съдебен съвет не са според изискванията на закона. Документите са „редактирани съгласно чл.17 ал.2, при спазване на Закона за защита на личните данни за обявяване в Интернет.“ ВСС е направил свое тълкуване на закона и не е спазил неговите разпоредби.
10. Голяма част от магистратите не са декларирали размера на поетите парични задължения и заемите. ВСС не е използвал правата си да провери и изиска всички задължени магистрати да декларират необходимите данни според изискванията на закона.
11. Немалка част от магистратите не са декларирали възможни конфликти на интереси със свои близки, роднини, приятели и свързани лица, които работят в съдебната система, като магистрати, съдии по вписвания, държавни съдебни изпълнители, адвокати, съдебни заседатели, вещи лица, служители или експерти.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ В ЗПРКИ:

1. Да се възстановят старите текстове в Закона преди промяната от 30.03.2009г. Сега процедурите са блокирани и законът не се прилага – в момента никой не може да принуди един окръжен прокурор, кмет или председател на държавна агенция да направят проверка или да внесат доклад в съда;

---

⁴ Рубрика Доклади, Декларации – подрубика Декларации по ЗПРКИ

Носител на Златен ключ 2007 за достъп до обществена информация

Сдружение "ЦЕНТЪР НА НПО В РАЗГРАД" е регистрирано в съответствие с ЗЮЛНЦ, решение по ф.д. №37/1997 г. на РОС

БУЛСТАТ: 116019267, жк. "Освобождение" 34, пк 237, Разград 7200, България

Тел./Факс: (+359 84) 661694, E-mail: bafe@ngo-rz.org, www.ngo-rz.org

2. Процесът по установяване и констатиране на конфликти на интереси да се изведе извън обхвата на проверяваните органи, за да има обективни проверки и да няма възможности за влияние и натиск;
3. Да се създадат независими органи за проверка и установяване конфликти на интереси на областно ниво, от трима члена с участието на поне един юрист;
4. Да се създаде централна система за докладване с интернет-страница, която да се координира от независим орган, избран от Народното събрание или от Министерски съвет;
5. Да се въведат механизми за стимулиране и защита на гражданите да подават сигнали за конфликти на интереси;
6. Да се въведат забрани за уличените лица в конфликти на интереси, с влязло в сила съдебно решение, да не могат да заемат държавни и общински длъжности за срок от пет години минимум, да ползват или печелят публично финансиране (със или без конкурс), да получават привилегии от държавата, общините или дружества с преобладаващо публично участие;

КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ В ЗАКОНА ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

„Особено тревожна е наблюдаваната практика съдии да бъдат назначавани в държавни органи, сформирани по политически признак. Ярък пример са избирателни комисии, натоварени с организацията и провеждането на избори. В мониторинговия период в наблюдаваните райони бяха регистрирани такива прецеденти (Разград⁵). Те не могат да бъдат третирани като изключения, защото подобна практика беше прилагана нееднократно и в Централната избирателна комисия. Тези временни органи се сформират на квотен принцип само и единствено от политическите партии. Посочените в тях лица представляват определени политически сили и гласно или негласно са лоялни към своите поддръжници, като загърбват закона. Висшият съдебен съвет узакони тази порочна практика. Според гражданските наблюдатели това е вредна тенденция, която руши доверието в безпристрастността на съдебните органи, в тяхната независимост и политическа необвързаност“⁶.

Законът за съдебната власт и Законът за избор на президент не забраняват на магистрати (съдии) да участват в изборите.⁷ Според тас това е скандално и неразумно решение. Партите са основата на многопартийната система и на демократичното развитие на България.

Съдиите не могат “да заемат изборна или назначаема длъжност в държавни, общински или стопански органи” докато заемат длъжността си.⁸

---

⁵ Съдиите Анелия Йорданова и Светла Робева от Окръжен съд – Разград участваха в Районна избирателна комисия в Разград за изборите за депутати в Европейския парламент на 20 май 2007г.

⁶ Втори доклад за напредъка на съда, юни 2007г., Център на НПО в Разград, www.court-rz.org

⁷ Не могат да бъдат членове съдии от ВКС и ВАС.

⁸ член 132 ал. 1, т.3 от Закона за съдебната власт

Носител на Златен ключ 2007 за достъп до обществена информация

Сдружение "ЦЕНТЪР НА НПО В РАЗГРАД" е регистрирано в съответствие с ЗЮЛНЦ, решение по ф.д. №37/1997 г. на РОС

БУЛСТАТ: 116019267, жк. "Освобождение" 34, пк 237, Разград 7200, България

Тел./Факс: (+359 84) 661694, E-mail: bafe@ngo-rz.org, www.ngo-rz.org

Несъмнено изборителните комисии са държавен орган за подготовка на изборите. Районните изборителни комисии се назначават от Централната изборителна комисия ...⁹

Членовете на Централната изборителна комисия се избират от Народното събрание (б.а. или се назначават от Президента).¹⁰

Могат ли партиите в България да влияят върху независимата съдебна власт?

Централните изборителни комисии и Районните изборителни комисии в Разград са съставени по предложение на партиите, представени в предишното 40 Народно събрание. Изборителните комисии организират изборите в България и съответния изборителен район и гласуват местните резултати. По същество ЦИК и РИК са държавни органи, съставени на партиен принцип, на който се плащат заплати от държавния бюджет, от нашите пари като данъкоплатци. Членовете на ЦИК и РИК са длъжностни лица при изпълнение на своите задължения и получават за това възнаграждение.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ:

ЗАКОНЪТ ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ СЕ НУЖДАЕ ОТ СПЕШНИ РЕФОРМИ ЗА НАЛАГАНЕ ВЪРХОВЕНСТВОТО НА ЗАКОНА:

1. Необходими са забрани за всички възмездни (платени) участия, които могат да оставят магистрати в зависимости, изброени подробно в променения член 195 на Закона за съдебната власт;
2. Да се забрани изрично участие в политически сформирани органи, като изборителните комисии;
3. Да се забрани магистрати и служители да получават възнаграждения за участие в международни проекти, включително финансирани от Европейския съюз;
4. Да се забрани на семейства, роднини до четвърта степен и свързани лица да работят в един съдебен окръг, за да няма „семеино правосъдие“;
5. Да се премахне политическия чадър над корумпираните магистрати, за да могат да бъдат съдени и наказвани.

16 НОЕМВРИ 2009г.

Град Разград

Георги Милков
Председател на УС

---

⁹ член 10л от Закона за избор на президент и вицепрезидент

¹⁰ член 5, пак там